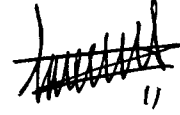

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum** tarafından Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.28.03.2022

Remziye TOSUN
Diyarbakır Milletvekili

Sivil Toplum Kuruluşları tarafından dünyanın en uzun süreli sokağa çıkma yasağı olarak ilan edilen 6 Eylül 2015 tarihinde Diyarbakır'ın Sur ilçesinde 15 mahalle ve 1 caddeyi kapsayan sokağa çıkma yasakları, 30 Kasım 2015 tarihine kadar 5 kez ilan edilmiştir. 21 Mart 2016 tarihinde Bakanlar Kurulu tarafından sunulan Sur'un 'acele kamulaştırma' kararı, 25 Mart'ta Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. 2016/8659 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 27. Maddesine dayanılarak Suriçi'nde kiliselerden hamamlara kadar yüzlerce tarihi yapının da bulunduğu 7714 parselin 6292'si için 'acele kamulaştırma' kararı alınmıştır. 2015 yılı adrese dayalı nüfus verilerine göre nüfusu 22.323 olan yasağın ilan edildiği Cevatpaşa, Fatihpaşa, Dabanoğlu, Hasırlı, Cemal Yılmaz, Savaş mahallelerinde yasak sonrası bu nüfusun neredeyse tamamı yerinden edilmiştir. 2015 yılı sokağa çıkma yasaklarının başladığı tarihten bugüne 6 mahallede yasak kalkmasına rağmen Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin (TMMOB) bu mahallelerde inceleme yapma talepleri şantiye alanı olduğu ve restorasyon devam ettiği gerekçesiyle izin verilmemektedir.

Sokağa çıkma yasaklarının başlamasından bugüne birçok tarihi bina tahrip edilmiş, korunması gereken tescilli yapıların tescili kaldırmış, yasaklı 6 mahallede güvenlik amaçlı imar planı yapılmasıyla yapıların birçoğu yıkılmıştır. Bununla birlikte yurttaşların beyanlarına göre tescilli yapılar dahi yıkılmıştır. Tescilli evlerini satmak istemeyen yurttaşlar, Bakanlık eliyle yapının 'yeşil alana' denk düştüğünü söylenerek zorla sattırılmıştır.

Başta yasaklı 6 mahalle olmak üzere birçok mahallede hırsızlık artmış, surların ve tescilli tarihi eserlerin taşları, tarihi eserlerde bulunan motifler çalınmaya başlanmıştır. Tahrip edilen, çalınan

tarihi binalardan biri ise Sur Sarkis (Çeltik) Ermeni Kilise'nin kemer ve taşlarıdır. Sokağa çıkma yasakları sonrası restorasyon devam ederken yasaklı mahallelerden biri olan Cemal Yılmaz mahallesinde bulunan tarihi Şahmeran figürü ve Keçi Burcu'nda bulunan yazıtlar çalınmıştır. Kayyım atanan Sur Belediyesi'ne bağlı Lalabey, Alipaşa, Ziya Gökalp ve Abdaldede mahallelerinde 40'a yakın rögar kapağı çalınmış, sokağa çıkma yasakları sonrası rögar kapaklarının olmamasından dolayı iki çocuk açık kanalizasyon çıkışına düşmüş, mahalle muhtarları olayı İçişleri Bakanlığı'na bildirmesine rağmen müdahale edilmemiştir. Kentte rögar kapaklarının yanı sıra bakır elektrik veya internet kabloları, tarihi kapılar, tarihi pencereler, tarihi kapı tokmakları, surların taşları, tarihi yapıların taşları ve motifleri çalınmaktadır. Bu olaylar, ilgili Bakanlıklar ve bağlı kurumlarına bildirilmesine rağmen müdahale edilmemektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Tescilli evlerini satmak istemeyen yurttaşların Bakanlık eliyle yapının 'yeşil alana' denk düştüğünü söylenerek zorla sattırıldığı beyanı doğru mudur? Bakanlığınız söz konusu iddialara ilişkin inceleme başlatmış veya başlatacak mıdır?
- 2- Diyarbakır'ın Sur ilçesinde Cevatpaşa, Fatihpaşa, Dabanoğlu, Hasırlı, Cemal Yılmaz, Savaş mahallelerinde yasak kalkmasına rağmen Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin (TMMOB) bu mahallelerde inceleme yapma taleplerinin reddedilmesinin yasal gerekçesi nedir?
- 3- Bakanlığınız tarihi eserlerin çalındığı vakalardan haberdar mıdır? Söz konusu vakalara ilişkin adım atacak mıdır?
- 4- Diyarbakır Sur ilçesinde 2015 yılından bugüne yıkılan tescilli yapı sayısı kaçtır?
- 5- Diyarbakır Sur ilçesinde tarihi ve tescilli yapıları korumaya yönelik Bakanlığınızın önlemleri nelerdir?